

İlgili Kanun / Madde
6356 STSK. /5, 41, 43

T.C
YARGITAY
7. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2013/23890
Karar No. 2013/24204
Tarihi: 31.12.2013

- TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİ TESPİTİNE İTİRAZ
- İŞLETME İTİRAZININ BEKLETİCİ MESELE YAPILACAĞI
- İŞE İADE DAVASI AÇAN İŞÇİLERİN DAVALARININ SONUÇLARININ BEKLENMESİNİN GEREKMESİ

ÖZETİ: Yetki tespiti davasında bir gerçek ve tüzel kişiye ait aynı işkolunda birden çok işyerinden oluşan bir işletme olduğu iddiası var ise, işletme düzeyinde ancak tek bir TİS yapılacak olması (işletme toplu iş sözleşmesi) ve bu hususun kamu düzeni ile ilgili olması karşısında, işverene ait işyerlerinin işletme oluşturup oluşturmadığının tespiti için, iddia konusu işyerlerinde bakanlıkça 6356 sayılı Yasa'nın 5.maddesi uyarınca yapılmış işkolu tespit kararları var ise buna göre, yoksa yapılacak işkolu tespiti bekletici mesele yapılarak sonucuna göre değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerekecektir.

Her ne kadar 6356ayılı Yasa'nın 5/(2) .fıkrasında “Yeni bir toplu iş sözleşmesi için yetki süreci başlamış ise işkolu değişikliği tespiti bir sonraki dönem için geçerli olur. İşkolu tespit talebi ve buna ilişkin açılan davalar, yetki işlemlerinde ve yetki tespit davalarında bekletici neden sayılmaz” denilmekte ise de, bu düzenlemenin Toplu iş hukukunda bir toplu iş sözleşmesi ünitesi olan ve 6356 sayılı Kanun'un 34. maddesinde tanımlanan işletme iddiası kapsamı dışında haller için uygulanması gerektiği değerlendirilmelidir. Aksi halde işletme kapsamına giren bir gerçek ve tüzelkişiyeye ait işyerlerinde, işletme

bütünlüğü gözetenmeden yasanın emredici hükümleri dikkate alınmadan toplu iş sözleşmesi yapılması gibi bir durum ortaya çıkacaktır. Aynı işkolunda kurulu birden çok işyerinin bulunması olgusu işletmenin bir unsuru olarak kabul edildiğinden bu işyerlerinin aynı işkolunda kurulu ancak birbirinden bağımsız işyerleri olması gerekir. 0 halde, işyeri için yapılacak işkolu tespiti sonucuna göre aynı işkolunda kurulu farklı bir işyerlerinin varlığı kabul edilir ise diğer işyerleri ile birlikte işletme kabul edileceği için işçi sayısının tespitinde aynı işkolundaki tüm işyerleri birlikte değerlendirilecektir. Yine yapılacak tespit sonucuna göre, bu işyerinde görülen iş asıl işe yardımcı iş kabul edilir ise, aynı işkolunda farklı bir işyeri oluşturmayacağı, bağımsız varlığı olmadığı için asıl işyeri ile birlikte değerlendirilecektir.

Diğer taraftan yetki tespit tarihine kısa süre kala işten çıkarılan işçilerin açtıkları feshin geçersizliği (işe iade) davaları sonucuna göre işe iadelerine karar verilmesi halinde işçi ve üye sayılarında dikkate alınması gerekeceğinden, davaların sonuçlanması bekletici mesele yapılmadan karar verilmesi de hatalıdır.

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen hükmün, Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dosya incelendi, gereği görüldü:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca, Çelik-İş Sendikasının işyerinde Toplu İş Sözleşmesi yapmak için 08.02.2013 tarihli başvurusu üzerine gerekli çoğunluğu sağladığına dair 14.02.2013 tarihli Yetki Tespiti yazısıyla bildirimde bulunulduğunu, yetki tespitine ilişkin bildirimde şirkete ait tüm işyerlerinin bir bütün olarak dikkate alınmadığını, 08.02.2013 tarihi itibarıyla SGK kayıtlarına göre aktif olan işyerleri sayısının toplam 9 adet olduğunu, ancak Bakanlığının tespit yazısında 7 adet işyerini dikkate aldığını, şirkete ait işyerlerinin Metal İşkolunda faaliyet gösterdiğini, yetki tespitinde belirtilen işçi ve üye sayısının da hatalı gösterildiğini belirterek Bakanlığının 14.02.2013 tarih ve 70161800/103.02/3318 sayılı yetki-tespitinin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Davalı sendika vekili, Bakanlığın davalı sendikanın İşyeri/İşletme düzeyinde çoğunluğu sağladığı gerekçesi ile olumlu yetki tespitinde bulunduğunu, sendika üyelik fişlerine göre davalı sendikanın yasanın aradığı çoğunluğa sahip olduğunu, aynı iş kolunda yer almayan işyerlerinin işletme toplu iş sözleşmesinde dikkate alınamayacağını, davalı işverene ait 1090782.041.02-29 SGK sicil numaralı işyerinin inşaat İşkolunda bulunduğunu, davalı bakanlığın davalı işverenliğin metal işkoluna

giren bütün işyerlerini dikkate alarak tespit işleminde bulunduğunu, davacı işverenin sendikal örgütlenme faaliyetlerinin başlamasından sonra sendika üyesi olduğundan şüphelendiği yüzlerce işçinin iş sözleşmesini sona erdirdiğini, iş sözleşmesi feshedilen 142 sendika üyesinin Osmaniye ve İskenderun İş Mahkemelerinde işe iade davası açtıklarını, yetki tespit işleminden önce iş sözleşmesi fesih edilen işçilerin işe iade davasının kabul edilmesi halinde sendika üyesi olan işçilerin çalışan işçiler olarak değerlendirilmesi gerektiğini, bu durumun bekletici mesele yapılmasını ve davanın 6356 sayılı Yasanın 43/3. Maddesi gereğince incelenmeksizin reddedilmesini talep etmiştir.

Davalı bakanlık vekili Davacı şirkete ait Osmaniye ilinde 1074538.080 1072155.080, 1073396.080, 1082214.080, 1073893-080, SGK sicil numaralı 5 İşyeri Hatay ilinde 1010246.031, 1033335-031 SGK sicil numaralı 2, İzmir ilinde 1320735.035 SGK sicil numaralı 1, Kocaeli ilinde 1077057.041, SGK sicil numaralı bir işyeri olmak üzere toplam 9 adet işyerinin olduğunu, Hatay'da bulunan işyerlerinin aynı adreste olduğunu, her iki işyerinin 1010246.031 numaralı işyeri altında parçalı İşyeri olarak birleştirildiğini, Osmaniye ilinde yer alan 1074538.080 ite 1073893.080 SGK numaralı işyerlerinin aynı adreste bulunduğunu her iki işyerinin 1074538.080 numaralı işyeri altında birleştirildiğinin tespit edildiğini, Kocaeli ilinde bulunan 1090782.41 SGK numaralı işyerinin İşkolları Yönetmeliğinin 13 sıra numaralı inşaat işkolunda olduğunu, bu işyerinin yetki tespitine dahil edilmediğini, 6356 sayılı Yasanın geçici 6. maddesinin 3. fıkrasına göre bu kanun yürürlüğünden önce imzalanmış Toplu İş Sözleşmesi Ocak 2013 istatistiklerinin yayımı tarihinden sonra sone erecek sendikaların bir sonraki toplu iş sözleşmesi ile sınırlı olmak üzere yapacaktan yetki tespit başvurularınının 2822 sayılı Kanununun 12. maddesi ve 2882 sayılı Yasada belirtilen hükümlere göre sonuçlandırılması hükmünün getirildiğini iddia ederek davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Mahkemece davanın reddine karar verilmiştir.

Taraflar arasında davalı şirkete ait işletme kapsamında yer alan işyerlerinin yetki tespitinde dikkate alınıp alınmadıkları ve bu işyerlerinin aynı işkolunda yer alıp almadıkları konularında uyuşmazlık vardır.

Öncelikle 6356 sayılı Yasa'nın geçici 6/3). maddesinde "Ocak 2013 istatistiklerinin yayımlandığı tarihe kadar, (26 Ocak 2013 tarih ve 28540 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı)Bakanlığa yapılmış olan yetki tespit başvuruları ile taraf oldukları bu Kanunun yürürlüğünden önce imzalanmış Toplu İş Sözleşmesi Ocak 2013 istatistiklerinin yayımı tarihinden sonra yetkisi sona erecek olan sendikaların, bir sonraki toplu iş sözleşmesiyle sınırlı olmak üzere yapacakları yetki tespit başvuruları mülga 2822 sayılı Kanununun 12 nci maddesine göre Bakanlıkça yayımlanmış Temmuz 2009 istatistiklerine ve mülga 2822 sayılı Kanunda belirtilen hükümlere göre sonuçlandırılır. (Ek cümle: 10.01.2013 - 6385 S.K./20. md.) Ancak, en son yayımlanan 2009 istatistiğinde toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi için başvuru hakkına sahip işçi sendikalarının 7/11/2012 tarihinde ve sonraki bu fıkraya göre

yapacakları yetki tespit talepleri, 41 nci maddede yer alan işyeri veya işletme çoğunluğu şartlarına göre sonuçlandırılır." düzenlemesi yer almakta olup, somut olayda yetki tespiti başvuru tarihinin 8.02.2013 olması karşısında uyuşmazlık 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümlerine göre sonuçlandırılacaktır.

Bakanlık yetki tespit kararında, 08.02.2013 başvuru tarihi itibari ile Tosçelik Profil ve Sac End. A.Ş. şirketine ait toplam yedi işyerinde 2183 işçi çalıştığı (iki bin yüz seksen üç) işçi çalıştığı, 905 (dokuz yüz beş) işçinin sendika üyesi olduğu, toplu iş sözleşmesi yapmak için Çelik-İş Sendikasının gerekli çoğunluğu sağladığı tespit edilmiştir.

Somut olayda uyuşmazlık konuları arasında yetki tespitinin iptali ile birlikte, Osmaniye adresinde kurulu olan 10771140802095 Nolu Erw Boru Fabrikası İnşaatı işyerinin İşkolları Tüzüğü'nün hangi sıra numarasına girdiğinin de belirlenmesi yer almaktadır. Söz konusu işyerinin 09.01.2013 tarihinde SGK Kanunu kapsamına alınarak faaliyetine başladığı Metal İşkoluna girdiği iddiası vardır. Bu halde uyuşmazlıkta 6356 sayılı Yasa'nın 5 nci maddesinin uygulanması da söz konusu olmaktadır.

Toplu iş sözleşmesinin kapsamı ve düzeyi başlıklı 6356 sayılı Kanununun 34. maddesinde "1-Bir toplu iş sözleşmesi aynı işkolunda bir veya birden çok işyerini kapsayabilir. (2) Bir gerçek ve tüzel kişiye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerinin bulunduğu işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi ancak işletme düzeyinde yapılabilir (4) İşletme toplu iş sözleşmesi yapılacak işyerlerinin aranılan niteliğe sahip olup olmadıklarına ilişkin uyuşmazlıklar, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede on beş gün içinde karara bağlanır. Kararın temyizi halinde Yargıtay on beş gün içinde kesin olarak karar verir." hükmüne yer verilmiştir.

Yine Yasanın 5.maddesinde "(1) Bir işyerinin girdiği işkolunun tespiti Bakanlıkça yapılır. Bakanlık, tespit ile ilgili kararını Resmi Gazete'de yayımlar. Bu tespiti karşı ilgililer, kararın yayımından itibaren on beş gün içinde dava açabilir. Mahkeme iki ay içinde kararını verir. Kararın temyiz edilmesi halinde Yargıtay uyuşmazlığı iki ay içinde kesin olarak karara bağlar. (2) Yeni bir toplu iş sözleşmesi için yetki süreci başlamış ise işkolu değişikliği tespiti bir sonraki dönem için geçerli olur. İşkolu tespit talebi ve buna ilişkin açılan davalar, yetki işlemlerinde ve yetki tespit davalarında ekletici neden sayılmaz." düzenlemesi yer almıştır.

Dolayısı ile yetki tespiti davasında bir gerçek ve tüzel kişiye ait aynı işkolunda birden çok işyerinden oluşan bir işletme olduğu iddiası var ise, İşletme düzeyinde ancak tek bir TİS yapılacak olması (işletme toplu iş sözleşmesi) ve bu hususun kamu düzeni ile ilgili olması karşısında, işverene ait işyerlerinin işletme oluşturup oluşturmadığının tespiti için, iddia konusu işyerlerinde bakanlıkça 6356 sayılı Yasa'nın 5.maddesi uyarınca yapılmış işkolu tespit kararları var ise buna göre, yoksa yapılacak işkolu tespiti bekletici mesele yapılarak sonucuna göre değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerekecektir.

Her ne kadar 6356ayılı Yasa'nın 5/(2) .fıkrasında "Yeni bir toplu iş sözleşmesi için yetki süreci başlamış ise işkolu değişikliği tespiti bir sonraki dönem için geçerli olur. işkolu tespit talebi ve buna ilişkin açılan davalar, yetki işlemlerinde ve yetki tespit davalarında bekletici neden sayılmaz" denilmekte ise de, bu düzenlemenin Toplu iş hukukunda bir toplu iş sözleşmesi ünitesi olan ve 6356 sayılı Kanun'un 34. maddesinde tanımlanan işletme iddiası kapsamı dışında haller için uygulanması gerektiği değerlendirilmelidir. Aksi halde işletme kapsamına giren bir gerçek ve tüzelkişiyeye ait işyerlerinde, işletme bütünlüğü gözetilmeden yasanın emredici hükümleri dikkate alınmadan toplu iş sözleşmesi yapılması gibi bir durum ortaya çıkacaktır.

O halde, 6356 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 2. fıkrasında yer alan düzenlemeyi, işyeri düzeyinde yeni bir toplu iş sözleşmesi için yetki süreci başlamışken ve çözümü aynı maddenin 1. fıkrasında düzenlenen işkolu tespit prosedürü ile mümkün olan işkolu uyuşmazlıklarıyla sınırlı olarak değerlendirilmek gereklidir. 6356 sayılı Kanunda işletme kapsamına ilişkin uyuşmazlıkların bekletici mesele yapılamayacağına dair bir hüküm yer almamaktadır. Ayrıca işletme toplu iş sözleşmesi yapılmasına ilişkin kural yukarıda da kısaca bahsedildiği üzere kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenlerle işletme kapsamına ilişkin bir uyuşmazlık söz konusu ise, mahkemenin bu uyuşmazlığı çözmeye de yetkili olması halinde işletme olup olmadığı 6356 sayılı Kanun'un 34. maddesinin 4. fıkrası hükmüne göre ön mesele olarak çözüme kavuşturulması gereklidir. Yetki uyuşmazlığını inceleyen mahkemenin işletme olup olmadığına ilişkin uyuşmazlığı çözmeye yetkili olmaması halinde ise yine aynı hükümlere göre bu problemin çözümü bekletici mesele yapılmalıdır.

Sonuç olarak, dava dilekçesi ve dosya kapsamından anlaşılacağı şekilde, uyuşmazlık konuları arasında yetki tespitinin iptali ile birlikte, Osmaniye adresinde kurulu olan10771140802095 Nolu Erw Boru Fabrikası İnşaatı işyerinin İşkolları Yönetmeliğinin hangi sıra numarasına girdiğinin ve işletme kapsamında yer alıp almadığının belirlenmesi de yer almaktadır. Bu halde uyuşmazlıkta 6356 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin uygulanması da söz konusu olmaktadır. Bu maddeye göre bir işyerinin girdiği işkolunun tespiti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yapılır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Resmî Gazete'de yayımlanan tespit kararına karşı ilgililer 15 gün içerisinde dava açabilirler. Bu nedenle öncelikle davacı tarafa şirkete ait Erw Boru Fabrikası işyerinin işkolunun tespiti için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurması için süre verilmeli yapılan başvuru ve bu tespit sonucu ön mesele yapılarak işkolu tespit başvurusunun sonucuna göre işin esas çözüme kavuşturulmalıdır.

İşkolu tespiti prosedürü tamamlandıktan sonra sonucuna göre; somut olayda çözümlenmesi gereken konu, 6356 sayılı Kanun'un 34/2. fıkrasında belirtilen "Bir gerçek ve tüzelkişiyeye veya bir kamu kurum ve kuruluşuna ait aynı işkolunda birden çok işyerine sahip bir işletmede ancak bir toplu iş sözleşmesi yapılabilir." tanımına

uygun aynı işkolunda kurulu birden çok işyerinden oluşan işletme kapsamında, Osmaniye adresinde kurulu olan 10771140802095 Nolu Erw Boru Fabrikası inşaatı işyerinin olup olmadığı tespit edilmelidir. Buna göre aynı işkolunda kurulu birden çok işyerinin bulunması olgusu işletmenin bir unsuru olarak kabul edildiğinden bu işyerlerinin aynı işkolunda kurulu ancak birbirinden bağımsız işyerleri olması gerekir. 0 halde, işyeri için yapılacak işkolu tespiti sonucuna göre aynı işkolunda kurulu farklı bir işyerlerinin varlığı kabul edilir ise diğer işyerleri ile birlikte işletme kabul edileceği için işçi sayısının tespitinde aynı işkolundaki tüm işyerleri birlikte değerlendirilecektir. Yine yapılacak tespit sonucuna göre, bu işyerinde görülen iş asıl işe yardımcı iş kabul edilir ise, aynı işkolunda farklı bir işyeri oluşturmayacağı, bağımsız varlığı olmadığı için asıl işyeri ile birlikte değerlendirilecektir. 6356 sayılı 1 Kanun madde 4/(2) 'ye göre "Bir işyerinde yürütülen asıl işe yardımcı işler de, asıl işin girdiği işkolundan sayılır." Şayet yapılan tespitte Yönetmeliğin 12 sıra numarasında düzenlenen "Metal" işkolundan farklı işkoluna girdiği anlaşılan işyeri olduğu belirlenir ise işçi sayısının tespitinde bu işyeri dikkate alınmayacaktır. Ancak bütün bu tespitlerin yapılabilmesi için bekletici mesele kabul edilecek olan, işkolu tespit kararına ihtiyaç vardır.

Bundan başka 10771140802095 Nolu Erw Boru Fabrikası İnşaatı işyerinin 09.01.2013 tarihinde SGK Kanunu kapsamına alınarak, 2011/4 çeyreğinde boru üretimine geçildiği metal işkoluna girdiği iddiası olması sebebi ile yapılacak işkolu tespiti kararında, işyerinin hangi tarihten itibaren tespiti yapılacak işkolunda yer aldığı ve işletme kapsamında olduğu tespit edilir ise ne zamandan beri diğer işyerleri ile aynı işkolunda olması sebebi ile işletmeye dahil olduğu da tespit edilmelidir.

Öte yandan 6356 sayılı Yasanın 17.maddesindeki "...(3) Sendikaya üye olmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamaz. İşçi veya işverenler aynı işkolunda ve aynı zamanda birden çok sendikaya üye olamaz. Ancak aynı işkolunda ve aynı zamanda farklı işverenlere ait işyerlerinde çalışan işçiler birden çok sendikaya üye olabilir. İşçi ve işverenlerin bu hükme aykırı şekilde birden çok sendikaya üye olmaları halinde sonraki üyelikler geçersizdir.(4) Bir işyerinde yardımcı işlerde çalışan işçiler de, işyerinin girdiği işkolunda kurulu bir sendikaya üye olabilir." düzenlemesi de dikkate alınarak, bu işyerinde çalışan Sendika üyeliğine itiraz edilen işçilerin SGK işe giriş bildirgelerine göre işe giriş ve üyelik fişlerindeki Sendika Üyelik tarihleri dikkate alınarak, işkolu tespitinin sonucuna göre sendika üyeliklerinin geçerli olup olmadığı da tespit edilmelidir.

Diğer taraftan yetki tespit tarihine kısa süre kala işten çıkarılan işçilerin açtıkları feshin geçersizliği (işe iade) davaları sonucuna göre işe iadelerine karar verilmesi halinde işçi ve üye sayılarında dikkate alınması gerekeceğinden, davaların sonuçlanması bekletici mesele yapılmadan karar verilmesi de hatalıdır.

Sonuç olarak mahkemece davacıya Osmaniye adresinde kurulu olan 10771140802095 Nolu Erw Boru Fabrikası İnşaatı işyerinin işkolu tespit başvurusu için süre verilip sonucu beklenmeden ve yukarıda açıklandığı şekilde bir

değerlendirmeye tabi tutulmadan yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine, 31.12.2013 gününde oybirliğiyle KESİN olarak karar verildi.